

Justitiedepartementet

Örnsköldsviks kommuns yttrande, Tryggare idrottsarrangemang (SOU 2025:46)

Örnsköldsviks kommun har via remiss från Justitiedepartementet fått möjlighet att lämna yttrande på betänkandet *Tryggare idrottsarrangemang* (SOU 2025:46).

Örnsköldsviks kommun välkomnar ambitionen att idrottsarrangemang ska vara trygga. Idrottsarenor är viktiga mötesplatser för såväl barn och unga som vuxna och ska vara trygga för alla. Det är särskilt viktigt för barn och unga som deltar som publik, utövare eller funktionärer. Genom att motverka våld, hot och ordningsstörningar skapas bättre förutsättningar för barn att delta i idrott på ett tryggt och inkluderande sätt.

När det gäller lagförslagen konstaterar Örnsköldsviks kommun att kommunens verksamhet inte direkt blir påverkad förutom en sekretessbrytande bestämmelse gällande kamerabevakning som skulle kunna bli tillämplig för kommunen. Den föreslagna bestämmelsen kan tolkas så att kommunen får, för det fall kommunen är den som sköter kamerabevakningen på en viss arena, dela materialet med en idrottsorganisation om denna behöver materialet för att främja ordning och säkerhet vid idrottsarrangemang. Om det inte är så är det bra om det tydliggörs.

Det är av stor vikt att fler specialidrottsförbund inför och tillämpar regler om arrangörsavstängningar, samt att föreningar ges ett tydligt ansvar att fatta beslut om sådana avstängningar oberoende av tillträdesförbud. Örnsköldsviks kommun delar utredningens uppfattning om behovet av förbättrade rutiner för biljettkontroll, insläpp och hantering av tifoverksamhet, samt vikten av samverkan mellan berörda aktörer. Ett aktivt värdegrundsarbete inom föreningar och förbund är också av central betydelse för att långsiktigt främja trygghet och respekt inom idrotten.

Örnsköldsviks kommun ställer sig bakom förslagen i utredningen, men det finns några områden som Örnsköldsviks kommun önskar lyfta.

Könsperspektiv och jämställdhet/jämlikhet

Utredningen är i huvudsak könsneutral i sitt språkbruk och fokuserar på ordning, säkerhet och rättsliga åtgärder vid idrottsarrangemang. Den innehåller inga explicita analyser av könsspecifika konsekvenser eller behov. Det är dock positivt att förslagen om tillträdesförbud även omfattar trakasserier mot funktionärer och utövare, vilket kan bidra till att skydda särskilt utsatta grupper – däribland kvinnor – inom idrotten.

Samtidigt saknas en tydlig jämställdhetsanalys. Det framgår inte hur förslagen kan påverka olika kön, exempelvis om vissa åtgärder riskerar att slå hårdare mot unga män som ofta är överrepresenterade i supportergrupper, eller om kvinnor och icke-binära personer har särskilda trygghetsbehov som bör beaktas. Ett jämställdhetsperspektiv hade kunnat stärkas genom könsuppdelad statistik, belysning av könsspecifika risker samt riktade insatser för att främja trygghet och inkludering för alla kön inom idrottens olika roller. Flickor och kvinnor upplever ofta idrottsarenor som mindre trygga, särskilt i miljöer där alkohol, maskulinitetsnormer och aggressivt beteende dominerar. Ett steg för att ytterligare öka tryggheten vid idrottsarrangemang kan vara att rikta insatser för att förebygga könsrelaterat våld och trakasserier, skapa inkluderande och trygga miljöer för alla kön/diskrimineringsgrunder samt säkerställa att trygghetsarbetet utformas med jämställdhet/jämlikhet som grundprincip.

Trygghet för barn och unga

Idrottsarenor är viktiga mötesplatser för barn och unga. Det önskvärda är därmed att dessa miljöer är fria från våld, hot, alkohol- och drogpåverkan och andra riskfaktorer. Örnsköldsviks kommun ser positivt på förslagen om skärpta regler, men vill betona att problematiken kring otrygghet på idrottsarrangemang är bredare än det som fångas av den aktuella utredningen. Miljön som råder vid idrottsarrangemangen blir normskapande för den yngre generationen. Det gör det än viktigare att sträva efter trygga och säkra arrangemang som bidrar till positiva normer och motverkar destruktiva normer, värderingar och beteenden. Förslaget lyfter fram problematiken vid två sporter mer än andra och benämner vid ett par ställen exempel på normbrytande beteende som en del av otrygghetsfrågan. Ett exempel är språkbruket, vilket är ett destruktivt beteende som normaliseras, men enligt våldspyramidens budskap ligger på en nivå vilken bygger upp en miljö där grövre yttringar av våld kan uppstå.

Alkohol- och drogförebyggande perspektiv

Utredningen bör tydligare integrera ett alkohol- och drogförebyggande perspektiv. Erfarenhet visar att tillgång till och bruk av alkohol i samband med idrottsevenemang ökar risken för våld, skadegörelse och otrygghet – särskilt för unga åskådare. Exempelvis så finns på sidan 62 i utredningen en hänvisning till en enkätundersökning där en tredjedel av de svarande som drabbats av våld i idrottssammanhang (32 procent) beskriver att våldsverkaren var påverkad av alkohol eller droger. Det speglar väl den bild som synliggörs även i andra undersökningar och statistik. Alkohol- och droganvändning påverkar både upplevelsen av trygghet och den faktiska brottsligheten på ett negativt sätt. Därför är det förebyggande arbetet inom dessa områden centrala för att åstadkomma trygga idrottsarrangemang. Det finns orsak att än tydligare problematisera och agera mot alkohol- och drogberusning på idrottsarenor.

Hot, våld och otillåten påverkan

Utredningen lyfter med rätta problematik kring hot, våld och otillåten påverkan i samband med idrottsarrangemang. Dessa företeelser drabbar inte bara publik och funktionärer, utan även idrottsutövare, domare, offentliga tjänstepersoner, ordningsvakter och andra aktörer som verkar i eller kring evenemangen. Det är särskilt allvarligt när hot eller våld riktas mot beslutsfattare eller används för att påverka myndighetsutövning. I förlängningen kan det ses som ett hot mot demokratin. Det är viktigt att belysa behovet av skydd mot hot, våld och otillåten påverkan. Det krävs även stärkt samverkan för att hantera frågor som rör otillåten påverkan och andra demokratihotande företeelser som kan förekomma i samband med idrottsarrangemang. Det finns anledning, både i samhället som stort och inom idrottsvärlden, att arbeta förebyggande mot våldsnormer och destruktiva supporterbeteenden.

Samhällskostnader

Otrygghet och ordningsstörningar vid idrottsarrangemang medför betydande samhällskostnader. Som exempel kan nämnas ökade kostnader för polisinsatser och bevakning. Andra samhällskostnader är exempelvis skador på egendom och infrastruktur, men även negativa effekter på folkhälsan, särskilt bland unga som utsätts för våld eller påverkas av alkohol- och drogbruk. Förebyggande åtgärder är inte enbart en trygghetsfråga utan också en ekonomisk investering.

Behov av råd och rekommendationer

Utöver de lagförslag som presenteras i utredningen kan det finnas ett behov av praktiska och lättillgängliga rekommendationer för arrangörer av idrottsevenemang. Kanske genom någon form av handbok som kan beskriva hur samverkan kan bedrivas, ge goda exempel och vägledning. Vägledningen bör anpassas så att den kan vara en hjälp både för den lilla föreningen och den stora idrottsarrangören eftersom förutsättningarna kan se väldigt olika ut.

Vägledningen kan beskriva hur trygghetsarbetet kan planeras och genomföras, men bör med fördel omfatta fler områden än de som behandlas i SOU:n, såsom barnperspektiv, jämställdhet/hantering av könsrelaterad otrygghet/jämlikhet, våldsnormer, destruktiva supporterbeteenden, alkohol- och drogförebyggande arbete, samt rutiner för att förebygga hot och otillåten påverkan. Den bör belysa vikten av att föreningar arbetar fram och agerar förebyggande utifrån beslutade policys, handlingsplaner och rutiner gällande remissens beskrivna företeelser (våld, pyroteknik, hot, otillåten påverkan och så vidare) inkluderat alkohol, droger/droghandel och risk för rekrytering av unga. Att idrotten investerar i kunskap och förankrar sina riktlinjer bland sina föreningsaktiva medlemmar, supporterklubbar (inklusive supporterresor/transportörer), funktionärer och samarbetspartners är av största vikt.

Sammanfattning

Örnsköldsviks kommun ställer sig i huvudsak positiv till utredningens förslag, vilka bedöms vara välgrundade och ändamålsenliga för att stärka säkerheten samt förebygga brott och ordningsstörningar i samband med idrottsarrangemang.

De föreslagna åtgärderna syftar till att skapa tryggare och säkrare miljöer vid idrottsarrangemang, Örnsköldsviks kommun understryker vikten av att tryggheten vid idrottsarrangemang ses i ett helhetsperspektiv utifrån vad som beskrivits i yttrandet.

Örnsköldsviks kommun
Kommunstyrelsen

Anna-Britta Åkerlind (C)
Ordförande